

17. Bagateeva, A.O. Shaidullina, A.R., Ishmuradova, A.M. (2015). The implementation of the cluster approach in the regional system of vocational education. *Review of European Studies*, 7 (4), 66–72.
18. Emmons, R.A., Diener, E. (1985). Personality correlates of subjective well-being. *Person. Soc. Psychol. Bull.*, 11, 89–97.
19. Scorsolini-Comin, F., Fontaine, A. M. G. V., Koller, S. H., & Santos, M. A. D. (2013). From authentic happiness to well-being: The flourishing of positive psychology. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 26 (4), 663–670.
20. Wielfley, D., Agras, S. (1994). Group Cognitive-Behavioral Therapy and Group Interpersonal Psychotherapy for the Nonpurging Bulimic: A Controlled Comparison. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61, 296–305.

Стаття надійшла до редакції 25.07.2019.
The article was received 25 July 2019.

УДК 159.923.2:316.362.31
DOI 10.32999/ksu2312-3206/2019-4-6

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ БАТЬКІВСЬКИХ ОБРАЗІВ НА ОБРАЗ МАЙБУТНЬОГО ПАРТНЕРА В ШЛЮБІ У ЧОЛОВІКІВ, ВИХОВАНИХ У НЕПОВНІЙ СІМ'Ї

Чачко Світлана Леонідівна,

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної психології та психології розвитку особистості
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

lanasnets@gmail.com
orcid.org/0000-0001-9747-0559

Чебан Анастасія Сергіївна,

магістр психології, менеджер з адаптації
Організація з обмеженою відповідальністю «Гаджет трейдінг»

nastcheban@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4238-1310

Мета статті полягає у розкритті особливостей впливу батьківських образів на формування ідеального образу майбутнього партнера по шлюбу у чоловіків, які виховувались без батька. Для досягнення поставленої мети нами були використані наступні **методи**: а) теоретичний аналіз зарубіжних та вітчизняних першоджерел, котрі висвітлюють проблему вибору партнера по шлюбу, та вплив дитячо-батьківських відносин на формування моделі майбутньої сім'ї; б) емпіричні методи: метод вільних асоціацій та методика дослідження міжособистісних відносин Т. Лірі. В дослідженні взяли участь представники чоловічої статі, які виховувались у неповній сім'ї та заявили про свою гетеросексуальність.

Отримані нами **результати дослідження** дозволяють визначити рівень готовності досліджуваних чоловіків у майбутньому вступити в шлюб. Однак, незважаючи на виявлену позитивну ідентифікацію з батьківськими фігурами в цілому, досліджувані не бажають бачити образ майбутнього партнера схожим з образом своєї матері. Ймовірно, така позиція пов'язана з негативним сприйняттям образу матері, яка виконувала роль батька в сім'ї. Тому доцільним є припущення, що саме виконання матір'ю ведучої ролі вплинуло на яскраво виражене диференціювання гендерних ролей у сім'ї, де провідна роль надається чоловікові. Власне, відсутність участі батька у вихованні дитини та виконання матір'ю головної ролі у сім'ї значно вплинули на вміння диференціювати сімейні ролі та на формування цілісності образів у досліджуваних чоловіків, які зростали у неповній сім'ї. Тому ми можемо зробити **висновки**, що відсутність досвіду зростання в повній сім'ї може сприяти ідеалізації образів та виникненню патологій у майбутньому.

Ця робота може бути корисною у практичній та науковій діяльності, оскільки дозволяє більш детально розглянути проблематику формування представлення про шлюб та сім'ю. Отримані нами результати також відкривають перспективи для подальшого дослідження цілісності образу сім'ї серед молоді.

Ключові слова: неповна сім'я, розлучення, гендерні ролі, чоловіки, образ «Я», ідентифікація, сімейні ролі.

FEATURES OF THE IMPACT OF PARANTEL IMAGES ON THE VISION OF THE FUTURE MARRIAGE PARTNER OF MAN GROWN IN THE SINGLE-PARENT FAMILIES

Chachko Svitlana Leonidivna,

Candidate of Psychological Sciences,
Associate Professor at the Department of General Psychology of Personality Development
Odessa I. I. Mechnikov National University

lanasnets@gmail.com
orcid.org/0000-0001-9747-0559

Cheban Anastasiia Serhiivna,

Master of psychology, Adaptation Manager
Limited liability organizations "Gadget Trading"

nastcheban@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4238-1310

The transformation of the family structure and destructive trends in society has affected the stereotyped perception of the relationship with the world and the quality of the prototype of relationships with parents. Thus, the problem of the influence of parental figures on the individual brought up in an incomplete family was quite acute. It is considered that once destroyed family reflected in the structure of the family of the next generation. So, studying the process of choosing a partner for marriage, much attention should be paid to the peculiarities of the influence of the images of parents on the vision of the future partner. **The purpose** of the article is to reveal the peculiarities of the influence of parental images on the formation of the ideal image of a future partner in marriage to men who grow up without a father. To achieve the goal, we have used such **methods** as: a) theoretical analysis of the original sources that highlight the problem of choosing a partner for marriage and the influence of child-parent relationships on the formation of a model of the future family; b) empirical methods: a free associations method and T. Leary interpersonal relationship test.

The obtained **results** of the study allow to indicate the readiness of the subjects to study in the future to marry. Despite the positive identification with the parent's figures, the men surveyed do not want to see the image of a future partner similar to mother's image. Possibly, this position is associated with a negative perception of the image of the mother, who played the father's role. It is expedient to assume that it was the fulfillment of the leading role of the mother that influenced the pronounced differentiation of gender roles in the family, where the leading role was given to the man. The father's absence in bringing up a child and taking a mother leading role played a significant role in the ability to differentiate family roles and to form the integrity of the images of those grown up in an incomplete family. We can **conclude** that lack in men of growth experience in a full family can conduce idealization of images and the emergence of pathologies in the future.

This article can be useful in practical and scientific work, as it allows to consider in detail the problem of formation of the concept of marriage and family. The work also opens up prospects for further study of the integrity of the image of the family among young people.

Key words: *single-parent family, divorce, gender roles, men, identification, family roles.*

Вступ

Трансформація структури сім'ї та деструктивні тенденції в суспільстві вплинули на стереотипне сприйняття взаємовідносин зі світом та якості прототипу взаємовідносин із батьками. Розлучення батьків та його наслідки для дітей виступають предметом вивчення у роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених: психологів, соціологів та педагогів. Протягом останніх десятиліть проведено ряд досліджень щодо впливу розлучення батьків та структури сім'ї на подальшу життєдіяльність особи і формування соціальних феноменів загалом. Адже в результаті розлучення зазвичай дитина залишається на повному вихованні тільки у одного із батьків. Більшість із наявних досліджень акцентують увагу на мотивах вступу в шлюб. Однак досить часто вони не враховують значення впливу дитячо-бать-

ківських відносин на цей процес. Втім, саме сім'я є першим та найближчим соціальним оточенням, яке детермінує подальшу поведінку індивіда. Тому проблема впливу батьківських фігур на індивіда, вихованого в неповній сім'ї, постала досить гостро, адже вважається, що зруйнована одного разу сім'я відображається на структурі сім'ї наступного покоління. Отже, вивчаючи процес вибору партнера по шлюб значну увагу необхідно приділити саме особливостям впливу образів батьків на образ майбутнього партнера.

1. Теоретичне обґрунтування проблеми

Одним із перших проблему впливу дитячо-батьківських відносин на подальше життя індивідів розглянув у своїх роботах Зігмунд Фрейд. Згідно з психодинамічною концепцією вибір партнера по шлюб базу-

ється на схожості одного з батьків проти-лежної статі з майбутнім партнером (Фрейд, 1997). В подальшому дана концепція розглядалась у роботах Шандора Ференці, Мелані Кляйн, Рональда Фейрберна, Генрі Дікса та інших. Шандор Ференці є саме тим вченим, який найближче притримувався теорії З. Фрейда (Чачко, Чебан, 2016). Вчений, разом із будапештською школою психоаналізу, підкреслював необхідність враховувати і виявляти дитячі травми та особливості ранніх материнсько-дитячих відносин. З їх погляду, травми, отримані в дитинстві, значно впливають на психічний розвиток та виникаючу психопатологію у майбутній сім'ї. Психоаналітик зазначав, що навіть незначна травма, спричинена в дитинстві, може змінити подальше життя та визначити вибір об'єкта любові. Шандором Ференці була підкреслена необхідність використовувати асоціативні методи діагностики під час роботи з даною проблематикою (Гуревич, 2019). Мелані Кляйн зробила акцент на «хороших» та «поганих» відносинах та невмінні диференціювати батьківські ролі. Згідно з її теорією конфлікт у сім'ї ніщо інше, як актуалізований із минулого невирішений конфлікт дитинства. Тому задовільна регуляція фундаментальних відносин з батьками визначає вибір майбутнього об'єкта любові. Значний внесок у розвиток цього питання зроблено Рональдом Фейрберном. Згідно із теорією розщеплення Его цей феномен є наслідком позторного витіснення внутрішніх об'єктів. Таким чином, невдала взаємодія із зовнішніми об'єктами приводить до формування компенсаторних внутрішніх об'єктів і позначається на взаємовідносинах у шлюбі (Андреева, 2005). Г. Дікс у своїх роботах робив наголос саме на амбівалентності відносин з ранніми об'єктами любові, тобто батьками. Згідно з його теорією індивіди шукають майбутніх партнерів як повністю протилежних раннім об'єктам любові, так і досить схожих. Іншими словами, кожен із пари сприймає партнера певною мірою, як внутрішній об'єкт (Дікс, 2007).

Сучасні дослідження Дж. Спенсера, П. Амато та Б. Дженіфер-Кейн показали, що вплив батьківських фігур на вибір партнера по шлюбу залежить насамперед від ступеню прийняття участі обох батьків у вихованні. На їх думку, тільки об'єднання батьків, спільне прийняття рішень та взаємна підтримка під час виховання дітей можуть позитивно вплинути на становлення особистості та формування образу майбутніх партнерів по шлюбу, який відповідає реальності (Мохі, 2015). Такі висновки були підтверджені результатами дослідження

Дж. Марсія та Ч. Карлсоном. У своїй роботі «Структура сім'ї» вони відзначають важливість залучення до виховання вітчима або мачухи. Саме таким чином сім'я зможе множити соціальний капітал та вийти на новий рівень розвитку із менш травматичними наслідками. Незважаючи на наявність низки досліджень впливу розлучення батьків на майбутнє дітей, більшість із них спрямовані на дослідження результатів розвитку дитини та формування захисних адаптивних факторів (Карлсон, Марсія, 2006). Як відмічає у своїх роботах К. Леон, сучасні дослідження спираються скоріше на кореляційні, ніж на експериментальні методи, тому неможливо зробити висновок про причинно-наслідковий зв'язок між раннім розлученням батьків та життєдіяльністю індивіда (К. Леон, 2003).

Загалом різним аспектам формування та функціонування шлюбу і сім'ї присвячені роботи багатьох українських науковців. Однак донині проблема впливу батьківських образів на вибір партнера по шлюбу залишається розкритою тільки поверхнево. Тому, досліджуючи проблематику сучасної сім'ї, необхідно брати до уваги як уявлення ідеального образу майбутнього партнера по шлюбу, так і зіставлення його із образами батьків.

2. Методологія та методи дослідження

Досягнути поставленої мети нам допоміг асоціативний метод, який дозволяє зробити всебічне дослідження взаємозв'язку існуючих батьківських образів із образами майбутнього партнера по шлюбу. Для визначення бажаної орієнтації та тенденції поведінки в майбутній сім'ї нами був обраний тест міжособистісних відносин Т. Лірі. Аналіз результатів емпіричного дослідження на основі асоціативного методу виявив особливості співвіднесення образів батьків з образами себе та майбутнього партнера по шлюбу. Статистичне опрацювання даних проводилось за допомогою методу рангової кореляції Спірмена. У зв'язку з тим, що інтерпретація дослідження проводилось за 14-ма параметрами (сила, турбота, успіх, позитивні почуття, негативні почуття, позитивні особистісні якості, негативні особистісні якості, зовнішні риси, хобі, господарство, сім'я, ідеалізація, уникнення, інтим), критичними значеннями, згідно з таблицею рангової кореляції Спірмена, для даного дослідження є 0.457 при $p \leq 0,05$ і 0.646 при $p \geq 0,01$.

3. Результати та дискусії

В результаті статистичного опрацювання даних нами були отримані наступні показники: відмінності між образами «чоловік» і «дружина» статистично незначущі ($r=0,07$,

$p \geq 0,05$), відмінності між образами «чоловік» і «я як батько» високо значимі ($r=0,73$, $p \leq 0,01$), відмінності між образами «чоловік» і «я як чоловік» високо значимі ($r=0,68$, $p \leq 0,01$), відмінності між образами «чоловік» і «майбутня дружина як мати» незначущі ($r=-0,06$, $p \geq 0,05$). Відмінності між образами «дружина» і «я як батько» незначущі ($r=0,26$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «дружина» і «я як чоловік» незначущі ($r=0,34$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «дружина» і «майбутня дружина як мати» високо значимі ($r=0,79$, $p \leq 0,01$). Відмінності між образами «я як батько» і «я як чоловік» високо значимі ($r=0,89$, $p \leq 0,01$), відмінності між образами «я як батько» і «майбутня дружина як мати» статистично незначущі ($r=0,13$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «я як чоловік» і «майбутня дружина як мати» статистично незначущі ($r=0,24$, $p \geq 0,05$). Відмінності між образами «мій батько» і «чоловік» незначущі ($r=0,34$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «мій батько» і «дружина» незначущі ($r=0,05$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «мій батько» і «я як батько» незначущі ($r=0,29$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «мій батько» і «я як чоловік» незначущі ($r=0,07$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «мій батько» і «майбутня дружина як мати» незначущі ($r=0,13$, $p \geq 0,05$). Відмінності між образами «моя мати» і «чоловік» незначущі ($r=-0,22$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «моя мати» і «дружина» високо значимі ($r=0,72$, $p \leq 0,01$), відмінності між образами «моя мати» і «я як батько» незначущі ($r=0,03$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «моя мати» і «я як чоловік» незначущі ($r=0,18$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «моя мати» і «майбутня дружина як мати» незначущі ($r=0,39$, $p \geq 0,05$). Відмінності між образами «чоловік» і «мій батько, як чоловік» незначущі ($r=0,18$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «чоловік» і «моя мати як дружина» незначущі ($r=0,14$, $p \geq 0,05$). Відмінності між образами «дружина» і «мій батько як чоловік» незначущі ($r=0,12$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «дружина» і «моя мати як дружина» значущі ($r=0,47$, $p \leq 0,05$), відмінності між образами «мій батько, як чоловік» і «я як батько» незначущі ($r=0,31$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «мій батько як чоловік» і «я як чоловік» незначущі ($r=0,17$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «мій батько як чоловік» і «моя майбутня дружина як мати» незначущі ($r=0,29$, $p \geq 0,05$). Відмінності між образами «моя мати, як дружина» і «я як батько» незначущі ($r=0,26$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «моя мати як дружина» і «я як чоловік» незначущі ($r=0,06$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «моя мати як дружина» і «май-

бутня дружина як мати» статистично значущі ($r=0,48$, $p \leq 0,05$). Відмінності між образами «мій батько» і «моя мати» незначущі ($r=-0,15$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «мій батько» і «мій батько як чоловік» значущі ($r=0,51$, $p \leq 0,05$), відмінності між образами «мій батько» і «моя мати як дружина» незначущі ($r=0,2$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «моя мати» і «мій батько як чоловік» незначущі ($r=-0,07$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «моя мати» і «моя мати як дружина» незначущі ($r=0,04$, $p \geq 0,05$), відмінності між образами «мій батько як чоловік» і «моя мати як дружина» статистично значущі ($r=0,56$, $p \leq 0,05$).

Отримані результати свідчать про ідентифікацією себе в ролі майбутнього голови сім'ї та майбутнього партнера по шлюбу із образом батька. Однак досліджуванні прагнуть відрізнятись від заданого батьком образа чоловіка. Отже, ми можемо говорити про страх досліджуваних повторити помилки свого батька. Виявлено, що саме фігура матері здійснила значний вплив на формування образу себе в ролі майбутнього чоловіка та майбутнього батька. Втім, ми не можемо говорити про позитивний вплив образу матері на представлення образу майбутньої дружини. Незважаючи на те, що випробовувані асоціативно співвідносять образ своєї матері з образом матері своїх майбутніх дітей, вони не бажають бачити схожості образу майбутньої дружини із існуючим образом матері.

Більш детальний аналіз сформованого у досліджуваних образу чоловіка виявив стрімке прагнення опитуваних відрізнятись від загальноприйнятого образу чоловіка. Найбільш близьким ідеальним образом чоловіка виступає асоціативний образ батьків в ролі подружжя. Отож, розлучення батьків вплинуло на ідеалізацію їх образів до розриву. Нами не було виявлено негативних образів, пов'язаних із сім'єю та, зокрема, з майбутньою сім'єю, що дає підстави для припущення про готовність випробовуваних у майбутньому вступити в шлюб.

У результаті проведення тесту міжособистісних відносин Т. Лірі нами були виявлені особливості уявлення про бажані тенденції (авторитарність, агресивність, егоїстичність, підозрілість, підкорення, доброзичливість, залежність, альтруїзм) та орієнтації (домінування, дружелюбність) власної поведінки і поведінки майбутнього партнера по шлюбу у сімейних відносинах серед осіб чоловічої статі, які виховувались у неповній сім'ї. Статистичний аналіз отриманих даних проводився за допомогою коефіцієнта рангової кореляції Спірмена.

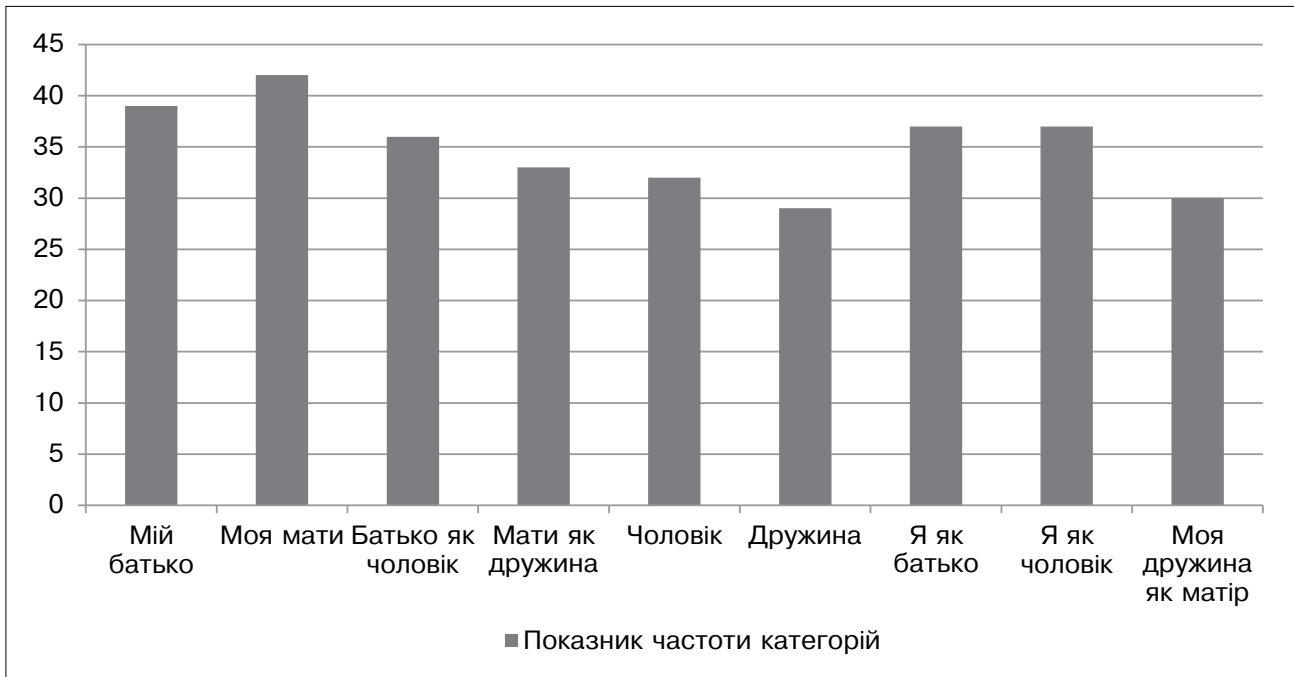

Рис. 1. Особливості прояву частоти виявлених категорій

Таблиця 1

Показники тенденцій та орієнтацій у міжособистісних сімейних відносинах

	Я, як майбутній чоловік	Моя майбутня дружина	R	P
Авторитарність	8,7	8	0.234	≥0,05
Агресивність	6.4	4.5	0.371	≥0,05
Егоїстичність	5,6	4	0.507	≤0,05
Підозрілість	2.5	2.9	0,051	≥0,05
Підкорення	3.5	6.5	0,059	≥0,05
Доброзичливості	6	8.25	0.555	≤0,05
Залежність	4	6.1	0.542	≤0,05
Альтруїзм	8.2	8.1	0.589	≤0,05
Дружелюбність	2.4	8.8	0.368	≥0,05
Домінування	10.3	3.7	0.579	≤0,05

Критичними значеннями для даного дослідження є 0.5 при $p \leq 0,05$ та 0.64 при $p \leq 0,01$.

Отримані результати дають нам можливість зробити припущення про те, якими поведінковими тенденціями наділяють власний образ у ролі майбутнього партнера по шлюбу представники чоловічої статі. Помірна вираженість показників за шкалою авторитарності свідчить про бажання бути впевненим та компетентним лідером, який спроможний задати напрям розвитку. Лідер із такими характеристиками зазвичай наділяється тенденцією успішного домінування. Задля досягнення поставленої мети досліджувані готові до прояву завзятості, наполегливості, впертості та упередженого сприйняття усіх явищ у сімейному житті. Такі характеристики

свідчать про прояв агресивності та авторитарності. Однак їх згладжують такі характеристики, як лагідність, скромність, емоційна-врівноваженість та відповідальність. У досліджуваних проявляється прагнення досягти згоди з думкою інших членів сім'ї, свідомо конформність, ініціативність, прагнення допомагати, комунікативність, проявлення теплоти та дружелюбності у відносинах. У майбутній сім'ї вони бажають мати змогу побудувати відносини, у яких зможуть проявити м'якість, доброту, ніжність, чуйність та довіру.

Досліджувані готові до прояву альтруїзму в сімейних відносинах, а саме ставити інтереси сім'ї вище за власні, бути безкорисливим та турботливим. Вони вважають за необхідне висловлювати захоплення

рідними, виявляти співчуття, підбадьорювати та заспокоювати інших членів сім'ї. Опитувані бажають бути спроможними на поступки, схильними до співпраці, кооперації, гнучкості під час вирішення проблем в конфліктних ситуаціях. Загалом досліджувані бачать себе в ролі чоловіка як лідера, котрий приймає на себе відповідальність за інших. Зазначимо, що така позиція також супроводжується проявом гіпервідповідальності, що може негативно позначитись на емоційному фоні сім'ї та її структурі.

Детальний аналіз отриманих даних стосовно бачення себе в ролі майбутнього чоловіка виявив низький рівень орієнтації на дружелюбність. Така орієнтація зумовлена агресивно-конкурентною позицією із партнером по шлюбу, що може стати на заваді співпраці та успішній спільній діяльності в сім'ї і, відповідно, може стати сприятливим чинником під час виникнення конфліктних ситуацій. Показники також свідчать про виражену орієнтацію на домінування в шлюбі. Така орієнтація говорить про бажання прийняти відповідальності та позиції лідерства досліджуваними, а також взяти всі повноваження та відповідальність на себе. Це дає нам основу для припущення, що серед досліджуваних домінує бажання бути більш схильними до управління, взяття на себе відповідальності за всі явища, які можуть виникати в сім'ї. Вони не готові підкорятись іншим, що цілком природно, відповідно до гендерних стереотипів.

Щодо образу майбутньої дружини досліджувані характеризують її, як впевнену, проте менш авторитарну людину, бачать схожим з власним образом, відносно тенденцій агресивності, егоїстичності, підозрілості, підкорення, доброзичливості, альтруїстичності. Образ майбутньої дружини опитувані наділяють проявами змагання та суперництва, однак менш вираженими порівняно із власним образом. Незважаючи на схоже уявлення даних двох образів, досліджувані бачать образ своєї майбутньої дружини, менш егоїстичним, більш покірним, доброзичливим, орієнтованим на прийняття та схвалення партнера, більш залежним від партнера, з прагненням задовільнити потреби усіх. В образі майбутньої дружини досліджувані бажають спостерігати прагнення до конструктивної взаємодії в родині. Отримані показники також засвідчують про небажання спостерігати виражену агресивно-конкурентну поведінку майбутнього партнера. Підсумовуючи, що образ майбутньої дружини досліджувані бажають бачити більш орієнтованим на дружелюбність, порівняно

з образом себе як майбутнього чоловіка. В образі майбутньої дружини досліджувані бажають також бачити уміння підкорятись та здатність поступатися позицією лідера, і всі повноваження та відповідальність, що пов'язані з нею, передавати партнерові.

Нами виділено ряд тенденцій та орієнтацій, котрі досліджувані не бажають спостерігати як в образі себе як майбутнього чоловіка, так і в образі своєї майбутньої дружини, як-от: прояви жорстокості, агресивності, різкості, докірливості, асоціальної поведінки, ворожості, роздратованості, самозакоханості, незалежності, самовдоволеності, надмірної розважливості, хвалькуватості, зарозумілості та зосередженості на своєму «Я» за цілковитого ігнорування інтересів інших людей. Недовіра, злопам'ятність, образливість, незадоволеність, відчуженість та замкнутість також являються небажаними якостями відносно досліджуваних образів. Серед небажаних характеристик виявлено тенденції надмірної покірності та конформності: слабовільність, поступливість всім і кожному, сором'язливість, невпевненість у собі, нав'язливі страхи, безпорадність, слухняність, побоювання, тривога з приводу залежності від інших, від чужої думки і, власне, уявлення чужої думки як єдиної вірної.

Отже, на думку опитуваних, конструктивними та бажаними для досліджуваних образів виступають наступні якості: наполегливість, завзятість, незначна впертість та енергійність, суперництво, прагнення змагання та володіння незначними егоїстичними рисами, критичність відносно всіх ситуацій, що можуть виникнути в сім'ї, а також до інших членів сім'ї, скромність, емоційна врівноваженість, лагідність, поступливість, відповідальність. Щодо орієнтацій та тенденцій, статистичне опрацювання даних дає нам можливість стверджувати, що в образі майбутньої дружини і в образі себе як майбутнього чоловіка схожими тенденціями міжособистісної поведінки в сім'ї є авторитарність, агресивність, підозрілість і підкорення. Відмінними тенденціями міжособистісної поведінки в майбутній сім'ї є: егоїстичність, альтруїстичність, залежність і доброзичливість. Таким чином, отримані статистичні дані є підтвердженням вище зазначених гіпотез. Статистичне опрацювання даних щодо орієнтацій на дружелюбність та домінування говорить про незначущі відмінності в сприйнятті орієнтації на дружелюбність відносно уявлення себе в ролі майбутнього чоловіка, а також уявлення образу майбутньої дружини. Проте нами виявлені значущі відмінності в сприйнятті орієнтації на домінування відносно

уявлення себе в ролі майбутнього чоловіка, а також уявлення образу майбутньої дружини. Такі статистичні показники також є підтвердженням нашої гіпотези.

Висновки

Нами була відмічена готовність досліджуваних чоловіків у майбутньому вступити в шлюб. Однак, незважаючи на позитивну ідентифікацію з батьківськими фігурами, досліджувані не бажають бачити образ майбутнього партнера схожим з образом своєї матері, що може

бути пов'язано з негативним сприйняттям образу матері, яка виконувала роль батька в сім'ї. Таким чином, ми можемо зробити допущення, що саме виконання матір'ю ведучої ролі вплинуло на яскраво виражене диференціювання гендерних ролей в сім'ї, де ведуча роль надається чоловікові. Виявлені нами відсутність цілісності образів сім'ї та неспроможність надання їм реалістичності досліджуваними, свідчать про необхідність подальшого дослідження зазначеного питання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андреева Т.В. Психология современной семьи : монография. СПб : Речь , 2005. 436 с.
2. Гуревич П.С. Психоанализ. Т. 1. Фрейдизм и неопрейдизм : учебник для магистров. Москва : Юрайт , 2019. Т. 1. 531 с.
3. Дикс Г.В. Теория объектных отношений и исследования брака. Журнал практической психологии и психоанализа. 2007. №1. URL: <http://psyjournal.ru/articles/teoriya-obektnyh-otnosheniy-i-issledovaniya-braka> (дата звернення: 20.06.2019).
4. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности. Минск : Попурри, 1997. 480 с.
5. Чачко С.Л., Чебан А.С. Особливості впливу батьківських образів на образ майбутнього партнера по шлюбу у вихованих у неповній сім'ї жінок. *Вісник Одеського національного університету*. 2016. Т. 17. С. 221–229.
6. Grant W.Mohi. Positive Outcomes of Divorce: A Multi-Method Study on the Effects of Parental Divorce on Children. *The University of central Florida undergraduate research journal*. 2015. Vol. 7.2. P. 49–62.
7. Leon Kim. Risk and Protective Factors in Young Children's Adjustment to Parental Divorce. *A Review of the Research. Family Relations*. 2003. Vol. 52. P. 258–270.
8. Carlson Ch., Marcia J. Family Structure, Father Involvement, and Adolescent Behavioral Outcomes. *Journal of Marriage and Family*. 2006. Vol.68. P. 137–154.

REFERENCES:

1. Andreeva T.V. (2005). *Psikhologiya sovremennoi semi: monografiya [Psychology of the modern family. Monograph]*. SPb.: Rech [in Russian].
2. Chachko S.L., Cheban A.S. (2016) Osoblivosti vplivu batkivskikh obraziv na obraz maibutnogo partnera po shliubu u vikhovanikh v nepovnii simi zhinok [Features of the impact of psrantel images on the vision of the future marriage partner of women grown in the single-parent families]. *Visnik ONU. Seriya: psikhologiya. – Odessa national university herald. Series: psychology*, Vol. 17. P. 221–229 [in Ukrainian].
3. Diks G.V. (2007). Teoriia obektnykh otnoshenii i issledovaniia braka / G.V. Diks [Object relations theory and marital studies] *Zhurnal prakticheskoi psikhologii i psikhoanaliza – Journal of practical psychology and psychoanalysis*, 1 URL: <http://psyjournal.ru/articles/teoriya-obektnyh-otnosheniy-i-issledovaniya-braka>. [in Russian].
4. Freid, Z. (1997). *Ocherki po psihologii seksualnosti. [Papers on sexuality]*. Minsk: Popurri , P. 480 [in Russian].
5. Gurevich P.S. (2019). *Psikhoanaliz. T. 1. Freidizm i neofreidizm : uchebnik dlia magistrrov [Psychoanalysis. T. 1. Freudianism and neofreidizm: a textbook for masters]* Moscow : Izdatelstvo Iurait [in Russian].
6. Carlson Ch., Marcia J. (2006) *Family Structure, Father Involvement, and Adolescent Behavioral Outcomes. Journal of Marriage and Family*. Vol. 68. P. 137–154.
7. Grant W.Mohi (2015), *Positive Outcomes of Divorce: A Multi-Method Study on the Effects of Parental Divorce on Children. The University of central Florida undergraduate research journal*. Vol. 7.2. P. 49–62.
8. Leon Kim (2003), *Risk and Protective Factors in Young Children's Adjustment to Parental Divorce: A Review of the Research. Family Relations*. Vol. 52. P. 258–270.

Стаття надійшла до редакції 31.07.2019.
The article was received 31 July 2019.